

Ivo Šmoldas: Starší lidé jsou životaschopnější

Přesně tak jsem si ho představovala: Inteligentní, vtipný, pohotový a jistě i dobrý člověk. Je stále velmi zaměstnaný, byť pracuje na volné noze. Známe ho jako vtipného glosátora života, politické i kulturní scény, z rádií či různých televizních pořadů.

Předloni jste vstoupil mezi „šedesátníky“. Do vyšší člověčí ligy, ligy zralých plodů. Co to s vámi udělalo?

Nic, usilovně chátrám už od malička, a tak mne stárnutí nijak nepřekvapuje. Odjakživa mám i chatrnou paměť – udržet si v kebuli, kolik mi právě je, mi činí nemalou potíže, neb věk je veličina prudce proměnlivá. Proto se raději nezabývám drobníčkami. Když mi před lety řekli, že je mi padesát, hned jsem si vsugeroval, že jsem o desetiletí starší, abych to každý rok nemusel měnit. Když pak šedesátka vskutku přišla, nijak mne to nezaskočilo a okamžitě jsem si do paměti zapsal sedmdesátku. Se vzrůstajícím věkem se totiž roky zjevně krátí. Den, který ještě před nedávnem míval 24 hodin, má jich nyní osm, ne-li šest. Kdesi jsem vyčetl, že člověk vnímá čas jako podíl již prožitého. Pro dvouleté dítě je tedy rok doba nedozírná, protože pro ně představuje polovinu života. Zatímco pro nás, kteří se tu zdržujeme už o něco déle, je to jen zanedbatelný zlomek – šedesátina, sedmdesátina nebo i setina. Proto k stáru čas prchá tak křepce.

Ale to není důvod k pláči, že ne?

Jak pro koho. Mám kolegyni, která se u vědomí, že je jí už padesát, téměř hroutila. Při každé zmínce o padesátce se rozlítostnila natolik, že jí vyhrkly slzy. Stačilo, aby v obchodě vytáhla padesátikorunu, a srdceryvně se rozeštkala. V takové situaci bych plakal rovněž, jenže nikoli kvůli věku, nýbrž z lakoty. Loučení s penězi je totiž věc krajně bolestná...

Bilancujete? Myslíte si někdy, že jste to s vašimi ambicemi mohl dotáhnout někam dál? Být „světoznámý“?

Nějaké představy, co bych v životě rád dělal, jsem měl. Ale ambicemi, plány či touhou někam to dotáhnout, bych je nenazýval. Koneckonců viděl jsem všude kolem sebe, jak takové plánované hospodářství dopadá.

Umíte dobře anglicky...

Onen jazyk jsem studoval, a dokonce z něj nějaký čas i překládal. Mluvenou angličtinu jsem ale nikdy pořádně nezvládl. Ostatně není divu – u člověka, jemuž chybí paměť, uši má líné a zcela postrádá hudební sluch. A rodilí mluvčí mi to navíc ještě zlomyslně ztížili tím, že zhruba v polovině sedmdesátých let hromadně přestali artikulovat. Angličtinu mám ale rád a potýkat se s ní mě těšilo a těší. Při překládání je tak jako tak důležitější důkladně znát a cítit jazyk cílový, nedostatky ve znalostech jazyka zdrojového lze vždycky nějak dohnat...

Vylepšoval jste si znalosti angličtiny pobytem v cizině?

V dobách, kdy by se mi pobývání v cizáckých končinách bylo líbilo, jsem tu možnost neměl a později už

mě harcování po světě jaksi přestalo bavit. Patrně z lenosti. Vymyslel jsem si ale lepší výmluvu. Říkám, že cestování je dobré akorát pro lidi bez fantazie. My, co si vše dovedeme hravě představit, můžeme sedět na zadku doma, civět na dvorku do trávy a krmit kočky. A vyjde nás to nesrovnatelně levněji.

Litoval jste někdy, že nejste boháč?

Věřu by se mi líbilo, kdybych se o peníze nemusel nijak starat, ani se jimi zabývat. Jenže to bohatce musí, neb jinak by bohatcem brzy býti přestal. Mě spíš přepadají noční děsy, že na mě padne chudoba. Ale to si vždycky řeknu, no co, chudoba cti netratí, zato dosíci bohatství se cti zhusta nelze. Ale na vše se pokouším hledět z té světlejší stránky – že se zdejší stát neustále rozkrádá, je pro mne vlastně dobrá zpráva. Značí totiž, že krást je tu furt z čeho. Takže jsme na tom ještě zatraceně dobře...

S nadhledem glosujete politické dění. Dokázal byste v podobném duchu glosovat stárnutí, přibývání let?

Jan Werich kdysi pravil, že stárí je sice hrozná věc, ale je to jediný způsob, jak se dožít vysokého věku. K tomu už další glosu ani přičiňovat netřeba. Pozoruji ovšem, že vyšší věk přináší i jakousi volnost, člověk už si nemusí na nic hrát, nemá potřebu se přetvařovat, na tu chvíli už to holt nemá smysl. A chátrající zrak se navíc postará o to, že se vám svět zdá hezčí.

Jenomže staré lidi nikdo nechce, v kursu je mládí...

Kult mládí je záležitost poněkud neprozřetelná. Ti, kteří byli mládí v době, kdy kult mládí přišel, teď s údivem zjišťují, že mládí jim prchlo, a jelikož předstírat mladistvou svěžest je nemálo směšné a nadto ještě leze do peněz, z důvodů sebezáchovných počínají na stárnutí nahlížet shovívavěji. V tom je dnes společnost už maličko vyzrálejší. Starých a stárnoucích je čím dál víc a zajímat se o ně začínají i politici. Přece jenom jsou to cenné hlasy. Ostatně z demografických křivek lze snadno vyčíst, že staří lidé jsou nesrovnatelně životaschopnější než mladiství cucáci. Zatímco mladých žalostně ubývá, počty starých nepřestávají růst. Stárí je tedy bezpochyby evoluční výhoda.

Plánujete, až jednou půjdete do penze, co všechno budete dělat?

Od lidí v důchodu nejčastěji slyším větu: „Nemám čas.“ Už jsme ostatně říkali, že se vzrůstajícím věkem plyne čas rychleji. Člověk se po ránu do něčeho pustí, o desáté dopolední se podívá na hodinky a zjistí, že je osm večer. To se mi děje už dávno. A tak jen doufám, že se té penze dožiji. Změna to ale přílišná nebude. Snad. Rád bych pokračoval, jako by se nechumelilo. Dokud to půjde. A rád bych přečetl, co jsem dosud nestihl. Takových „nedočetků“ mám plnou knihovnu. Jen abych na to ještě viděl...

Dneska není problém nechat si spravit zrak operací a brýle odložit...

Brýle bych odkládal nerad. Je to vlastně jediná věc, která mi dodává intelektuálního vzezření. Kdybych je sundal, bylo by po parádě...

Z čeho vám naposledy bylo špatně?

Tu a tam sice slupnu něco neblahého, jenže už drahně let soustavně sleduji českou politiku i dění světové, a tak se mi žaludek hned tak z něčeho nezvedne. V tomto ohledu jsem dosáhl značné otrlosti. Ne všechno, co vám servírují ve zprávách, je totiž nutné spolknout...

Co vás v poslední době překvapilo?

Zaráží mě, jakou úlohu v současném světě hraje náboženství. Bláhově jsem se domníval, že cosi takového má už lidstvo za sebou. Víra ve zjevenou pravdu, tu jedinou a pravou pravdu pravdoucí, bývá snadná, pohodlná a pro mnohé výnosná, končíva ovšem genocidou těch, jimž byla zjevena pravda jiná, rovněž jediná a rovněž pravá. Dnes se činí Islámský stát, ale svého času se v tomto ohledu nenechali zahanbit ani křesťané, neku-li komunisti, a to prosím při všelikém tom masakrování ještě stihli hlásat tu lásku a porozumění, tu sociální spravedlnost. V tomto je islám upřímnější, vznikl totiž rovnou coby ideologie expanze. Ale abych nekřivdil, jistý vývoj pozorovat přece jen lze. Současné náboženství bezbřehé tolerance, jemuž propadl Západ, je už dokonale samosprašné, větev i krk si díky němu dokážeme podržnout zcela sami a svépomocí. Asi nám nezbyvá než čekat na zjevení kritického rozumu...

V roce 1968 k nám přijely tanky a mnozí si nyní neuvědomují, že okupace může mít i pěšáckou podobu.

Lidi prchající před válkou chápu. A pomáhat jim si žádá už pouhá slušnost. Ostatně z naší milé vlasti se v historii utíkalo přechasto. Ze současné uprchlické vlny mám ale obavy. Je to jiný druh emigrace, než jaký pamatujeme. Skrývá se v ní paradox. Lidé přicházející z muslimských zemí opouštějí domovinu, jelikož se v ní nedá žít. Ale sotva dorazí do Evropy, zhusta tu chtějí žít tak, jak žili tam, kde se žít nedá, a odkud proto odešli. Postrádá to logiku. Jako kdyby Češi a Slováci, kteří po ruské okupaci uprchli na Západ, počali v zemích, které je přijaly, ruče zakládat buňky KSČ, jali se nahánět rolnictvo do družstev a tvrdě bazírovali na znárodnění průmyslu. To by věru brzy nebylo kam prchat...

Já myslela, že mi na otázku, co vás hodně naštvalo, odpovíte třeba: „Jak mi manželka vyhodila mé nejoblíbenější kalhoty, které tahám na chalupě už kolik let.“

To by mi žena snad neudělala. Mám sice na chalupě skříň narvanou hadry až k prasknutí, ale nosím tak dvě tři věci, které si ovšem odkládám jinam, neb v oné skříni už bych je pak nenašel. Vyhadzuji ale velice nerad. Neumím to. Když se těmi krámy začnu probírat, u každého vposled usoudím, že by se ještě mohl hodit, a uložím ho zase zpátky. Je mi zřejmé, že kdybych cokoli vyhodil, na druhý den to pak dozajista budu potřebovat. A když to nevyhodím, už nikdy to potřebovat nebudu. Ale co kdyby? Moje žena takto hamizná není, věci sice nevyhadzuje, ale abych tak řekl, uvádí je do oběhu. Vždycky najde někoho, komu by se mohly hodit, a dotyčného potrestá darem. Dokáže dokonce skříň vyvrhnout, jako se vyvrhuje zabité zvíře na jatkách, a ony vnitřnosti pak s vervou a nadšením přebírat a třídít. To bych já nepřežil. Zrovna nedávno počala přebytečné oděvy cupovat a dělá z nich koberečky. Asi aby si mne měla na co zavolat...

Vy se tedy pracovně nevěnujete jen tvorbě článků?

O tvoření bych věru nemluvil. Já spíše smolím. Občas spáchám nějakou tu psanou glosu, ale hlavně se uchyluji k žvanění – v rádiu i před publikem.

A neplánujete kupříkladu, že napíšete nějakou knihu?

Neplánuji. V roce 1989 jsem už jednu vydal – svazček veršů s názvem Zimní srst. Jelikož mám za to, že každý autor by měl napsat právě jen jednu knihu, aby nezahlcovoval trh ani literární dějiny, na další jsem disciplinovaně nepomýšlel. Sice mi posléze vyšly i dva výběry z glos pronesených v Rádiu Impuls, ale ty nabyly knižní podoby jaksi nezáměrně. Ostatně, neplánuji ze zásady. Už proto, abych si nepřivodil frustraci tím, že bych plány nesplnil.

Ale připravujete něco...

Nabídlí mi divadelní roli. To mě opravdu rozesmálo. Nabízet cosi takového osobě, která mluví líně, sotva se hýbá a nic si nepamatuje, mi přišlo mile absurdní. Ale odmítnout se mi nechtělo. Co kdybych pak po letech trpce litoval, že jsem mohl mít Thálii a mám prd jen proto, že jsem to ani nezkusil? Thálie je sice stále v nedohlednu a dozajista tam i zůstane, ale na divadelních prknech opravdu vystupují – herectvím bych to vskutku nenazýval. I ten text se mi nějak podařilo nahustit do lebky. Spolu s Míšou Kuklovou, Veronikou Arichtevou a Terezou Šefrnovou jezdíme po vlastech českých s komedií Zdeňka Podskalského *Liga proti nevěře*. V Praze býváme k vidění v Divadle U Hasičů. Přijďte se potěšit cizím neštětím...

PhDr. Ivo Šmoldas se narodil 23. 7. 1955 v Prostějově. Wikipedie ho představuje jako českého básníka, nakladatelského redaktora, kulturního publicistu, scénáristu, moderátora a překladatele.